

Kansallinen digitaalinen kirjasto

* * *

Tekijänoikeudet

Museoiden KDK-ajankohtaispäivä 29.4.2010

Jorma Waldén
Opetusministeriö

KDK-hankkeen tekijänoikeuskysymyksistä

- Tavoitteena edistää arkistojen, kirjastojen ja museoiden keskeisten tietovarantojen saatavuutta ja käytettävyyttä tietoverkoissa sekä aineistojen saattamista yleisön saataville
- Tekijänoikeudella suojattujen aineistojen digitoiminen ja saattaminen yleisön saataviin
 - saako tehdä? missä laajuudessa? missä laitoksissa?
 - miten KDK:n puitteissa voidaan edesauttaa ja mahdollistaa?
- Tekijänoikeudesta vapaa aineisto
 - voidaan hyödyntää vapaasti
 - ei tule uudelleen suojatuksi KDK:ssa
 - mikä aineisto?
- Orvot teokset
- Metatiedot

Kokoelma-aineistot

Tekijänoikeudella suojatut aineistot / tekijänoikeudesta vapaat aineistot

- Museot: museoesineet, taideteokset, valokuvat, kartat
 - tekijänoikeudellinen teostaso
 - tekijöiden identifioiminen
- Kirjastot: kirjallisten teosten tekijät usein identifioitavissa
- Arkistot: tekijänoikeus, asiakirjojen julkisuus, yksityisyyden suoja

Suojatun aineiston säilyttäminen ja käytön mahdollistaminen

- Kukin organisaatio vastaa aineistojensa osalta tekijänoikeuksista
- Asetuksessa säädetyt arkistot, kirjastot ja museot saavat digitoida mm. aineistojen säilyttämistä ja säilyvyyden turvaamista varten
- Digitoituja aineistoja saadaan saattaa yleisön saataviin laitosten tiloissa
- Yleisön saataviin saattaminen internetin välityksellä / KDK:n asiakasliitymässä edellyttää oikeudenhaltijan lupaa
- Tekijänoikeuslaki mahdollistaa kollektiiviset järjestelyt sopimuslisenssisäännösten nojalla; ei pakota sopimiseen
- Toimivien puitteiden luominen sopimiseen laitostasolla (esim. malli- tai puitesopimukset)
- Sopimukset merkittävien kokoelma-aineistojen käyttämisestä
- Kokoelma-aineistojen hankintavaiheen sopimukset

Tekijänoikeusratkaisujen edistäminen KDK:ssa

- Selvät tapaukset – ei suojattu / suojattu
 - tekijä tunnettu, käyttö edellyttää luvan hankkimista
- Ratkaisua vaativat asiat
 - onko jokin aineisto tai esine tekijänoikeudella suojattu
 - yhteiset kysymykset, sektorikohtaiset kysymykset
 - sopimusmallit, puitesopimukset tai sopimuksia oikeuksien hankinnasta oikeudenhaltijoiden/järjestöjen kanssa
 - aineisto- ja oikeudenhaltijaryhmät, joissa yksilöllinen tai kollektiivinen sopiminen ei ole mahdollista (oikeudenhaltijat eivät tiedossa tai oikeuksien yhteisvalvontajärjestöä ei ole)
- Tekijänoikeuksien hallinnointi KDK:n kokonaisuudessa, tekijänoikeustieto digitaalisten aineistojen metatiedoissa
- Tekijänoikeusasioiden osaaminen

Sopimuslisenssi

- Käyttöaluekohtaiset sopimuslisenssisäännökset kattavat myös orpojen teosten käytön, esim.
 - valokopiointi
 - kirjastot, arkistot, museot
- Lupa kattaa teosten käytön järjestön kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ilman, että tekijä voi esittää vaatimuksia käyttäjälle
- Puuttuu mekanismi orpojen teosten kaupallisen käytön mahdollistamiseksi

Komission tiedonanto 2009: Tekijänoikeus osaamistaloudessa

- Tavoitteena Eurooppaan soveltuvat luparatkaisut massadigitointia varten
 - digitointipoikkeus, oikeuksien selvitys
- Vaikutusarviointi orpojen teosten digitoinnin ja levityksen helpottamisesta
 - teoksia, joiden oikeudenhaltijoita ei tunneta tai tavoiteta
 - oikeusvarmuus, EU:n sisäisen kaupan esteiden poistaminen
- Ratkaisuvaihtoehtoja:
 - sopimuslisenssi (extended collective license)
 - rajoitussäännös, sisältää diligent search
 - erityislisenssi tai valtion hallinnoima lisenssi
 - eri valtioiden (rajat ylittävä) ratkaisujen vastavuoroinen tunnustaminen
- Lisäksi teos/oikeudenhaltija -tietokantojen kehittäminen

Creative Content in a European Digital Single Market (2009)

- Tekijänoikeudella suojattujen aineistojen saattaminen yleisön saataville erityisesti yli valtioiden rajojen ja siihen liittyvät järjestelyt
- Luovien sisältöjen digitaalisten yhtenäismarkkinoiden aikaansaamiseksi komissio harkitsee mm.:
 - sopimuslisenssin soveltaminen orpoihin ja loppuunmyytyihin teoksiin
 - kansallisten poikkeusten ja rajoitusten edelleen harmonisointi
 - rajat ylittävän oikeuksien hallinnoinnin yksinkertaistaminen ja Euroopan laajuisen lisensointijärjestelmän luominen
 - oikeuksien pakollisen kollektiivihallinnoinnin mahdollinen laajentaminen ja lisensoinnin ohjaaminen, kollektiivihallinnon kehittäminen
 - yhtenäinen Euroopan tekijänoikeuslaki
 - Internet-palveluntarjoajien maksamat korvaukset aineistojen kopioimisesta ja jakamisesta Internetissä